

Kohti nykyistä selkeämpiä korkeakoulujen opiskelijavalintoja – ylioppilastutkinto käyttöön

Johanna Moisio, HT, opetusneuvos
Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Faktoja korkeakoulujen opiskelijavalinnoista

Vuonna 2016 yliopistoihin hakeneista 89 % ja **paikan vastaanottaneista 95 %** oli suomalaisen tai kansainvälisen ylioppilastutkinnon suorittaneita.

Ammattikorkeakouluihin hakeneista ja 57 % ja **paikan vastaanottaneista 62 %** oli ylioppilaita.

Silti yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestivät 2016 yli **tuhat** pääsy- tai soveltuvuuskoetta.

Suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden keskimääräinen aloittamisikä on 24 vuotta (keskiarvo)

--

mediaani yliopistojen osalta 20,9 vuotta (2015)

--

mediaani ammattikorkeakoulujen osalta 22,7 (2015)

—

Vuoden 2015 uusista ylioppilaista **vain joka kolmas**, 32 % jatkoi välittömästi tutkintotavoitteista opiskelua ylioppilaaksitulon jälkeen.

- Yliopistokoulutuksessa jatkoi 16 %, ammattikorkeakoulukoulutuksessa 11 % ja ammatillisessa koulutuksessa 5 %.
- **Ylioppilaaksitulovuonna jatko-opintojen ulkopuolelle jääneiden osuus on kasvanut kymmenessä vuodessa 58 %:sta 68 %:iin.**
- Vuoden 2015 uusista ylioppilaista kuitenkin 75 % haki korkeakouluihin, naisista 77 % ja miehistä 73 %.

OKM:n ylioppilastutkinnon hyödyntäminen valinnoissa –työryhmän lähtökohtia

- Työryhmän tehtävänä laatia toimenpideohjelma ylioppilastutkinnon *paremmaksi hyödyntämiseksi* korkeakoulujen valintamenettelyissä 31.10.2016 mennessä. Luovutustilaisuus 4.11.
- **Käytännössä ylioppilastutkinnon hyödyntämisen parantaminen tarkoittaa sen käytön *lisäämistä* ja *yksinkertaistamista***
- Tältä kannalta pohdittavaksi tulevat myös *muiden kelpoisuuden tuottavien tutkintojen asema* ja toisaalta *valintakokeiden hyödyllisyys tai merkitys*

Millainen on hyvä valintajärjestelmä?

Työryhmän lähtökohtana on, että valintajärjestelmän tulee tavoitella seuraavia päämääriä:

- *Hakijoiden ja korkeakoulujen toiveet toteutuvat niin hyvin kuin mahdollista.* Kaikki eivät voi päästä ykköstoiveeseensa, mutta hakijoiden tulee päästä itselleen mieluisimpaan opiskelupaikkaan niiden vaihtoehtojen joukosta, joihin hän voi tulla valituksi sen jälkeen kun muiden hakijoiden toiveet ja korkeakoulujen valintakriteerit on huomioitu.
- *Valintajärjestelmä on reilu.* Valintakriteereiden tulee perustua hakijoiden kyvykkyyteen ja soveltuvuuteen. Järjestelmässä ei saa olla piirteitä, jotka asettavat hakijat eriarvoiseen asemaan esimerkiksi perhetaustan, sukupuolen tai asuinpaikan perusteella.

- *Hakijoille annetaan riittävästi uusia mahdollisuuksia.* Hakijoille ei saa koitua kohtuutonta haittaa heidän aikaisempien valintojensa tai huonon onnensa takia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että ammatillisen koulutuksen suorittaneita hakijoita ei suljeta järjestelmän ulkopuolelle.
- *Valintajärjestelmä hukkaa mahdollisimman vähän resursseja.* Siirtymän toiselta asteelta korkeakoulutukseen tulee tapahtua mahdollisimman nopeasti ja korkeakouluille kustannustehokkaalla tavalla. Hakijoille aiheutuvat sekä ajassa että rahassa mitattavat kustannukset on minimoitava. Erityistä huomiota on kiinnitettävä niille hakijoille aiheutettuihin kustannuksiin, joita ei valita haluamaansa koulutukseen.

Opiskelijavalintojen kustannukset

- Pääsykokeista aiheutuu kustannuksia ennen kaikkea **hakijoille** (aikainvestointi valmistautumiseen)
- Kustannuksia on myös **korkeakouluille** (kehittäminen, järjestelyt, arviointi, valitusprosessit)
- **Yhteiskunnalle** (mm. viivästynyt siirtymä korkeakouluopintoihin)

Työryhmä laski monialaisten korkeakoulujen esimerkkisummien avulla, että todennäköisesti kaikkien korkeakoulujen pääsykoekustannukset ovat yhteensä 15 ja 25 miljoonan euron välillä vuositasolla, mutta asiaa olisi selvitettävä tarkemmin kustannusten todellisen tason määrittämiseksi.

Yhteishaun toimivuus pääsykoevaltaisessa järjestelmässä?

- Käytännössä pääsykoevaltaisessa järjestelmässä hakutoiveiden järjestämisellä on vain vähän merkitystä, hakeutumista rajoitetaan käytännössä paljon:
  - **Voi valmistautua vain yhteen pääsykokeeseen tosissaan** (tosin joissain tilanteissa samaa sisältöä voidaan mitata useassa kokeessa esim. lääketiede, luonnontieteet).
  - Pääsykokeita päällekkäin
- **Seuraus on, että jos ykköstoiveelleen ei pääse, ei usein pääse mihinkään?**
- Onko niin, että yhteishaku sijoitteluineen ei oikein toimi pääsykoevaltaisessa järjestelmässä?

Ylioppilastutkinnon erottelukyky

- Usein sanotaan, että ylioppilastutkinnon arvosanat eivät erottele hakijoita tarpeeksi > erottele missä? Akateemiset taidot vs. soveltuvuus?
- Pääasia kuitenkin, että korkeakoulu saa hakijat järjestykseen, josta heidät voidaan valita.
- Työryhmä tunnisti ainakin kaksi tapaa lisätä arvosanojen erottelukykyä

Ylioppilastutkinnon pisteytys: perusteluja yksinkertaistamiselle

- Nykytilassa ylioppilastutkinnon eri kokeista saa pisteitä korkeakoulujen valinnoissa hyvin monella tavalla.
- **Korkeakoulujen yot-pisteytysmallien tulisi muuttua hitaasti, jotta ne olisivat lukiolaisten tiedossa lukio-opintojen alusta alkaen.**
- **Pisteytysmallien tulisi olla nykyistä yksinkertaisempia, eikä pisteytysmallien nykyiselle kirjolle ole perusteluja.**
- Jos malleja olisi vähän, tekninen toteutus olisi yksinkertaisempaa ja säästäisi korkeakoulujen ja Opetushallituksen työtä.

Valmiina valintoihin

Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen
korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

-raportti 4.11. klo 9.30

www.minedu.fi